

AKTİVİNSPIRE PROQRAMINDA HAZIRLANMIŞ DƏRS NÜMUNƏSİ

Rəna Ağayeva,
Bakı Avropa liseyinin müəllimi

Açar sözlər: omonim, çoxmənalı söz, ümumi cəhətlər, fərqli cəhətlər, informasiya - kommunikasiya texnologiyaları.

Ключевые слова: омонимы, многозначное слово, общие свойства, различные свойства, информационно – коммуникативные технологии.

Key words: homonym, poly semantic words, common features, different features, information-communication technologies.

Ölkəmizdə kurikulumla bağlı başlayan islahat təhsilimizdə böyük canlanma yaratdı. Təlimdə İKT-dən istifadəyə geniş yer verilməsi dərs prosesini daha interaktiv etməlidir. Bu da şagirdlərin fəallığına səbəb olmuşdur. Onlar öz bildiklərini tətbiq edir, yerinə yetirdikləri tapşırıqları digər tapşırıqlarla müqayisə edib qiymətləndirməyə daha çox səy edirlər.

Bu baxımdan IVsiniflər üçün Azərbaycan dili dərslərində şagirdlər tərəfindən maraqla öyrənilən mövzulardan biri “Omonimlər və çoxmənalı sözlərin fərqi” mövzudur. Bu dərs AktivInspire proqramında hazırlanmışdır. Bütün dərs boyu şifahi xalq ədəbiyyatına inteqrasiyaya diqqət yetirilir. Şagirdlər tapşırıqları yerinə yetirdikcə sevimli nağıl qəhrəmanı olan Tıq-Tıq xanımı qarşısına çıxan maneələri xilas etməyə istiqamətlənilir.

Mövzu: Omonimlərə toxunub onun çoxmənalı sözlərlə fərqi

Standart: 2.1.4

Təlim məqsədləri:

- Çoxmənalı sözün mətndəki yerinə uyğun mənasını izah edir.

- Çoxmənalı sözlərin omonimlərdən fərqlərini izah edir.

- Omonim sözləri müxtəlif mənalarla işlətməklə cümlələr qurur.

- Çoxmənalı sözləri müxtəlif mənalarla işlətməklə cümlələr qurur.

- Kontekstdən çıxış edərək omonimin mənasını izah edir.

- Eyni sözün çoxmənalılıq və omonimlik təşkil etdiyi mənaları müəyyən edir.

İş forması: Kiçik qruplarla iş

İş üsulu: Beyin həmləsi, müzakirə

Resuslar: İş vərəqləri, dərslik

Təchizat: Kompüter, proyektor, interaktiv lövhə (Promethean)

Qeyd: Bu məqalədəki dərs nümunəsi musabiqe.edu.az saytında yerləşdirilmişdir.

Dərsin gedişi

Motivasiya:

4- cü flipçart nümayiş etdirilir (silah top, parça top, oyun topu)

M:- Gördükləriniz haqqında nə söyləyə bilərsiniz?

Ümumi nəticəyə gəlmək üçün müəllim şagirdlərin müxtəlif fərziyyələrini dinləyir və onlara yönəldici suallar verir.

Buradakı əşyaların ümumi cəhətləri odur ki, hərəsinin ayrı leksik mənası var. Uşaqlar sual işarəsinin üzərinə tıklamaqla (klik) sualın cavabının düzgünlüyünü yoxlayırlar.

Tədqiqatın aparılması

M:- Uşaqlar, tədqiqat sualımıza cavab vermək üçün gəlin qruplarda işləyək.

Tədqiqatın aparılması məqsədi ilə şagirdlər qruplara bölünür və hər qrupa aşağıdakı iş vərəqləri təqdim olunur. (Qrupların adları omonim və ya çoxmənalı sözlərlə adlandırılıb).

YAY qrupu:

Suallara düzgün cavab versəniz Tıq-Tıq xanım sizinlə dost olacaq. Əgər qrup üzvləri tapşırıqları düzgün yerinə yetirsələr bu zaman dərsin motivasiya hissəsindəki oğlan şəkli Tık-Tık xanımın yanında görünəcək.

1. Şeir parçasında omonimləri tapın. Bir səs gəlir ürəyimdən- Rza, yaz !

Qarşı gündən gülümsəyən yazı yaz!

2. Qrupunuzun adı “yay” sözü necə sözdür?

A) Omonimdir

B) Çoxmənalı sözdür

C) Həm omonim, həm də çoxmənalı sözdür

GÖZ qrupu

Suallara düzgün cavab verin və Tıq-Tıq xanıma Siçan bəyi tapmağa kömək edin. Əgər qrup üzvləri tapşırıqları düzgün yerinə yetirsələr bu zaman Siçan bəyin şəkli Tık-Tık xanımın yanında görünəcək.

1. Şeir parçasında omonimləri tapıb hansı nitq hissəsinə aid olduğunu söyləyin.

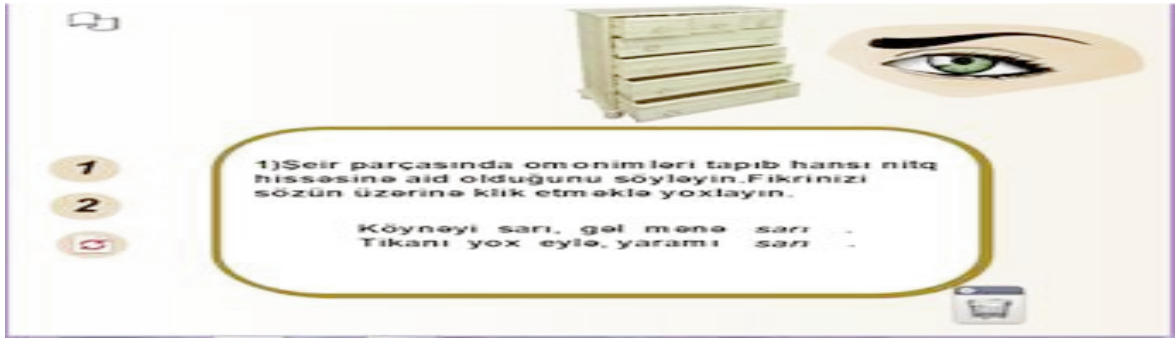
2. Verilmiş sözlərdən hansı ağac, söz və insan sözlərinin yanında işləmə bilər?

A) Kök B) Yay C) qaş

TUT qrupu

Suallara düzgün cavab verin ki, Tık-Tık xanım konfetləri səbətə toplansın. (Əgər

1
2
C

1) Seir parçasında omonimləri tapıb hansı nitq hissəsinə aid olduğunu söyləyin. Fikrinizi sözün üzərinə klik etməklə yoxlayın.

Köynəyi sarı, gəl mənə sarı .
Tikanı yox eylə, yaramı sarı .

1
2
C

2) Verilmiş sözlərdən hansı ağac, söz, və insan sözlərinin yanında işləne bilər?

A) kök
B) yay
C) qas

1
2
C

2) Verilmiş sözlərdən hansı ağac, söz, və insan sözlərinin yanında işləne bilər?

A) kök
B) yay
C) qas

qrup üzvləri tapşırıqları düzgün yerinə yetirsələr bu zaman onun səbətində konfetlər görünəcək)

1. Verilmiş sözlər içərisində neçə omonim söz var? kitab, tut, gəlin, şam, gül

A) bir B) iki C) üç

2. Bədii nümunədə omonim sözləri

tapın.

Keçək Kür çayını, Araz çayını,
İçək Lənkəranın dadlı çayını.

A) Araz B) içək C) çay

XAL qrupu

Suallara düzgün cavab verin ki, Tık-

Tık xanım gölməçədən xilas olsun (Əgər

1
2
C

1) Verilmiş sözlər içərisində neçə omonim söz var?
kitab, tut, gəlin, şam, gül

A) bir
B) iki
C) üç

1

2) Bədii nümunədə omonim sözləri tapın.
Keçək Kür çayını , Araz çayını
İçək Lenkeranın dadlı çayını.

2

A) Araz
B) keçək
C) çayını.

1

2) Bədii nümunədə omonim sözləri tapın.
Keçək Kür çayını , Araz çayını
İçək Lenkeranın dadlı çayını.

2

A) Araz
B) keçək
C) çayını

qrup üzvləri tapşırıqları düzgün yerinə yetir-
sələr bu zaman Tık – Tık xanım gölməçədən
kənara çıxacaq)

1. Bayatıda işlənən hansı söz omo-
nimdir?

Əzizim kətan sarı,
Ağ sarı, kətan sarı.
Çıxaydım Şah dağına,
Baxaydım vətən sarı.

A) sarı B) kətan C) ağ

2. Omonim və çoxmənalı sözlərin
oxşar və fərqli cəhətləri hansılardır?

A) Müxtəlif cür yazılır
B) Əksmənalı olur
C) Eyni cür yazılır

İnformasiya mübadiləsi:

Məlumatın müzakirəsi və təşkili

zamanı qrupların təqdimatı dinlənilir və bu
zaman digər qrupların əlavələrinə də şərait
yaradılır. Müzakirə və təqdimat zamanı
müəllim aşağıdakı suallarla qrup üzvlərinə
müraciət edir.

- Bu sözlərin oxşar və fərqli cəhətlə-
ri nədədir?

- Nəyə görə yazdığınız kimi tələffüz
etdiyiniz sözlər bir-birindən fərqləndi?

- Elə sözlər var ki, bir səs ilə bir
–birindən fərqlənir (atlas, atlas, sənət, sənəd)
belə sözlərə omonim deyə bilərikmi?(paro-
nim)

Qrup üzvlərinin qiymətləndirilməsi
cədvəli:

Yaradıcı Tətbiqetmə

MEYARLAR	I qrup	II qrup	III qrup	IV qrup	
Omonim sözləri müəyyənləşdirir					
Tapşırığı düzgün yerinə yetirir					
Digər qrupları tapşırıqlarına əlavə edir					
Düzgün təqdimat edir					
YEKUN					

Yuxarıdakı şəkildə solda sandıqdan çıxarılan sözlər qruplaşdırılıb lazım olan yerdə cəmləndirilir.

Suallara düzgün cavab verdikdə göy qurşağını rəngləməkdə Tık-Tık xanıma yardım edilir.

Şekillərdə nöqtələrin yerinə müvafiq sözləri qoyulur və mənası izah edilir.

Sonda ev tapşırığı. Venn diaqramına özünüzdən müvafiq sözlər yazın.

Dərslərin belə qruplaşması göstərir ki, ibtidai siniflərdə fənlər üzrə yeni təhsil proqramlarının kurikulumlarını) tətbiqi şagirdlərin ümumi inkişafını təmin etməklə onların təfəkkürünün formalaşması imkanlarını genişləndirir. Həm də o cəhət maraqlıdır ki, bu proses onları bir sıra çətinliklərlə qarşılaşdırır. Bunlar isə onunla nəticələnir ki, şagirdlərin şifahi nitqi inkişaf edir. Onlarda nitq mədəniyyətinin formalaşmasının əsası qoyulur.

Rəyçi: təhsil eksperti Z.Veysova

Р.Агаева

Урок подготовленный на основе программы Активинспире

Резюме

В статье по предмету "Азербайджанский язык" в 4 классе был

предъявлен обширный план по теме "Отличие омонимов от многозначных слов", а также была представлена презентация с использованием компьютерных технологий. Обратили внимание на нижеперечисленные пункты:

- *Обогащение словарного запаса учеников.
- *Объяснение значения омонимов.
- *Выявление сходства и различия многозначных слов.
- *Выявление сходства и различия омонимов от многозначных слов.

R.Agayeva

Lesson programme based on

Aktivinspire

Summary

The article is dedicated to the differences between homonyms and poly semantic words and presentations using computer technologies.

Following issues are paid attention:

- to enrich students' vocabulary;
- to explain the meanings of homonyms;
- to define the differences and similarities of poly semantic words;
- to define the similarities and differences between homonyms and poly semantic words.